

Чи любиш ти читати казки? Може, вважаєш, що казки — це література для маленьких діточок, дошкільнят і першокласників? А тобі цікавіша серйозна, доросла література? Але чи знаєш ти, що вся серйозна література розпочинається з простенької казки? Не віриш... Зараз ми тебе переконаємо.



1. Прочитай казку.

ЧАПЛЯ, ЧЕРЕПАХА ТА РАК

Колись давно жила-була коло однієї річки чапля. Усім відомо, що кожна чапля живе коло річки або коло болота, бо вона звідтіль годується: ловить рибку, жаб, усяку водяну твар, та тим і живе на світі. Так і оця чапля жила собі коло річки. Довгенько вона вже жила, ловила з річки рибу і тим годувалася.

От як прожила вона вже скільки років, так зробилася дуже стара та вже не здужала сама й риби піймати. А їсти все ж таки щодня хочеться. Думала, думала вона, як своєму горю пособить, та так нічого й не придумала. На її щастя, прийшла до неї одного разу в гості стара черепаха, що жила в тій річці. Та черепаха колись у неї кумувала*, так ото було як коли і ходить стару чаплю провідати.

Прийшла до чаплі черепаха, сидять вони під кущином комишу та й сидять, гостюють.

Стала чапля хвалитися про свою старість і гірке життя, а черепаха й каже:

— Треба вам, кумасю, пособить у вашому горі! У річці риби наплодилось так багато, що вже стає тісно через те й мені жити. Я пропоную ось яку штуку: як повернуся назад, так розповім усім риbam, що люди хочуть випустити із річки воду і виловити всю рибу, а коли хто хоче живим залишитися, так нехай попросить вас перенести їх в іншу річку. От ви і будете потрощки до смерті кормитися.



Дуже дякувала чапля своїй кумі за таку видумку. А черепаха повернулася у річку, збрала коло себе великий гурт риби та й каже:

— Ходила я в гості до своєї куми чаплі та чула від неї, що над нашою річкою збирається велике лихо...

— Яке? — питають рибки.

— Таке велике лихо, що й казати страшно! Збираються люди з нашої річки випустить воду, щоб виловить усю рибу... Для мене це діло не дуже страшне, бо я людям не потрібна, а як захочу, так і сама перелізу із цієї річки до іншої, а от вам, риbam, доведеться пропасти!

Перелякалася вся риба, почувши від черепахи про таке лихо. Почала вона від великого горя по річці метатися, стрибати та кидатися, а як допомогти собі в такій біді — не знала. Зібралося коло старої черепахи чимало риби, стали всі гуртом благодіти черепаху, щоб порадила, що ж робити в такій великій біді.

А черепаха й каже:

— Знаю, як вам від свого лиха втекти. Як настане завтра ранок та побачите над берегом стару чаплю, мою куму, то просіть її, щоб поперенісила вас у другу річку... Ото тільки біда, що вона вже дуже стара стала й за один раз багато не візьме... Ну, а все-таки хоч по одній щодня носитиме, так і то добре!

Тільки стало світати, риба вся так і сунула до берега, де стояла коло води стара чапля. Дуже зраділа чапля та ще більше стала дякувати кумі за добру вигадку. А риба підпливла до самої чаплі, та кожна просила, щоб та скоріше її від великої біди порятувала.

Вибрала чапля найбільшу рибку, узяла її та понісла нагору, а коли відлетіла вже далеченько від річки, сіла собі любенько та й з'їла рибу, а кісточку на місці кинула. Стала вона так щодня носити рибку з річки та й їсти. Багато вона отак виносила риби.

Одного разу дізнався старий рак про те, що люди надумали випустить з річки воду. Хоч старий був рак, та



все ж і йому не хотілося потрапити людям до рук, бо він давненько чув, як люди варять раків у киплячій воді й ласують ними ще дужче, ніж рибою.

От він підліз і собі аж до берега, де стояла чапля, та й проситься, щоб вона віднесла і його туди, куди вона рибу носить.

Чапля й питає:

— А хто ти такий?

— Та я ж рак.

— Ну, якщо ти рак, так давай я тебе зараз віднесу, бо я раків ще не носила.

Узяла вона рака та й понесла. Принесла вона його на те місце, де щодня їла рибу. Побачив рак, що там валяється багато риб'ячих кісток, й одразу здогадався, нащо чапля сюди рибу носить. Тільки чапля його клювати, а він вивернувся та й вщипнув її за шию, а сам в річку та й розповів усе, як було.

Тоді тільки риби зрозуміли, який великий ворог був для них ота стара чапля.



Кумувати — брати участь в обряді хрещення дитини, стаючи кумом або кумою її батьків.

2. Придумай і запиши свій заголовок до казки.

3. Познач, ким доводилася черепаха чаплі.

А подругою

Б кумою

В сусідкою

4. Познач, яка риса характеру чаплі завадила їй і далі мати легку щоденну поживу.

А жадібність

Б цікавість

В старанність



5. Чому риби повірили черепасі? Підкресли потрібні словосполучення.

Говорила переконливо; покликала свідків; її всі вважали мудрою завдяки віку; наводила беззаперечні факти; у риб уже був такий досвід; не вміли співставляти й аналізувати почуте; у річці вже поменшало води.

6. У тексті казки підкресли кольоровим олівцем інформацію черепахи, яка була небезпечною для риб.

7. Запиши, чого, на твою думку, учить казка «Чапля, черепаха та рак».

8. Познач, яке прислів'я найбільше, на твою думку, відповідає повчанню для риб.

А Вік живи — вік учись.

Б Із самого початку думай, який буде кінець.

В Хто питає, той і розум має.

Г Одна розумна голова — добре, а дві — ще краще.

Поясни свій вибір письмово.

